

KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE KRAJE VYSOČINA SE SÍDLEM V JIHLAVĚ

V Jihlavě dne 30. května 2024

Č.j.: KHSV/11557/2024/JI /HOK/Fiš
Sp. značka: S-KHSV/11557/2024
Počet listů/příloh: 3/0

ROZHODNUTÍ

Krajská hygienická stanice kraje Vysočina se sídlem v Jihlavě (dále jen „KHS kraje Vysočina“), jako orgán ochrany veřejného zdraví věcně příslušný podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně veřejného zdraví“) a místně příslušný dle § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) v řízení dle § 3a odst. 1 písm. b) zákona o ochraně veřejného zdraví ve spojení s bodem 1. čl. II (Přechodná ustanovení) zákona č. 167/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, rozhodla takto:

Právníké osobě - VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s., se sídlem Soběšická 820/156, 638 00 Brno, divize Jihlava, Žižkova 93, 586 29 Jihlava, IČO 49455842, jako provozovateli vodovodu pro veřejnou potřebu Olšany, se pro dodávanou pitnou vodu ve vodovodu pro veřejnou potřebu Olšany,

prodlužuje

určení mírnějšího hygienického limitu pro ukazatel dusičnany s maximální povolenou hodnotou 75 mg/l, a to

od 3. 6. 2024 do 2. 6. 2027.

KHS kraje Vysočina dále v souladu s § 3a odst. 6 zákona o ochraně veřejného zdraví stanovuje následující:

1. Výsledky kontrol jakosti pitné vody předchozího období: obsah dusičnanů v dodávané vodě se pohyboval po dobu platnosti mírnějšího hygienického limitu 2021-2024 v rozmezí 8,5 mg/l do 74,9 mg/l, s průměrem 56,3 mg/l; hodnoty ukazatele dusičnany se obvykle pohybovaly nad limitní hodnotou dle vyhlášky č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 252/2004 Sb.“), ale nepřekračovaly mírnější hygienický limit stanovený rozhodnutím KHS kraje Vysočina ze dne 2. 6. 2021, č.j. KHSV/11070/2021/JI/HOK/Fiš, na 75 mg/l na dobu tří let.
2. Zeměpisnou oblastí je obec Olšany, okres Jihlava, průměrné množství dodávané vody je 5 m³/den, počet zasažených osob je 60. Povolení se netýká podniků v oboru výroby a oběhu potravin. Na veřejný vodovod Olšany není napojena žádná mateřská, základní nebo jiná škola.
3. Schéma kontroly jakosti pitné vody: četnost laboratorní kontroly jakosti pitné vody je v souladu s vyhláškou č. 252/2004 Sb. Četnost stanovení ukazatele dusičnany bude prováděna se zvýšenou četností, a to **minimálně 4x ročně**.
4. Souhrn plánu nezbytných nápravných opatření včetně časového rozvrhu prací: Ve spolupráci s vlastníkem - Svazem vodovodů a kanalizací Jihlavsko se připravuje doplnění technologie o sklolaminátový tlakový filtr s náplní pro odstranění dusičnanů z pitné vody. Uvedené bude provedeno nejpozději do 2. 6. 2027. Časový rozvrh prací bude dodán do 31. 12. 2024.

V souladu s ustanovením § 99 zákona o ochraně veřejného zdraví, váže KHS kraje Vysočina toto rozhodnutí na **plnění následujících podmínek**:

1. Vodu z vodovodu nelze při obsahu dusičnanů do 75 mg/l používat pro přípravu kojenecké stravy, je nutné omezit spotřebu vody u těhotných žen, kojenců a u dětí ve věku do dovršení 5 let věku. Při průměrné roční koncentraci obsahu dusičnanů do 60 mg/l se toto omezení týká kojenců, malých dětí do dovršení 3 let věku. Osoby omezené v používání pitné vody musí být provozovatelem informovány o tomto omezení a informovány o zajištění zásobení pitnou vodou.
2. V ročních intervalech bude provozovatelem zpracována písemná zpráva o monitoringu jakosti vody řešeného vodovodu pro veřejnou potřebu, včetně zprávy o postupu realizace nápravných opatření a nejpozději k **31. 1.** každého kalendářního roku doložena na KHS kraje Vysočina.

Odůvodnění:

Podáním doručeným KHS kraje Vysočina dne 25. 4. 2024 požádala VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s., se sídlem Soběšická 820/156, Lesná 638 00 Brno, IČO 49455842, divize Jihlava, Žižkova 93, 586 29 Jihlava, jako provozovatel vodovodu pro veřejnou potřebu Olšany (zeměpisná oblast Olšany, okres Jihlava, Kraj Vysočina) o prodloužení mírnějšího hygienického limitu pro ukazatel dusičnany. Následně dne 21.5.2024 žadatel doručil na KHS kraje Vysočina „Vodovod Olšany Hodnocení zdravotních rizik dusičnanů z pitné vody“ zpracované MUDr. Bohumilem Havlem, Větrná 9, 568 02 Svitavy v květnu 2024. Mírnější hygienický limit 75 mg/l pro ukazatel dusičnany byl určen rozhodnutím KHS kraje Vysočina ze dne 2. 6. 2021, č.j. KHSV/11070/2021/JI/HOK/Fiš.

Výsledky kontrol jakosti pitné vody předchozího období: obsah dusičnanů v dodávané vodě se pohyboval po dobu platnosti mírnějšího hygienického limitu v letech 2021 - 2024 v rozmezí 8,5 mg/l do 74,9 mg/l, s průměrem 56,3 mg/l, hodnoty ukazatele dusičnany se obvykle pohybovaly nad limitní hodnotou dle vyhlášky č. 252/2004 Sb., ale nepřekračovaly mírnější hygienický limit 75 mg/l stanovený rozhodnutím ze dne 2. 6. 2021, č.j. KHSV/11070/2021/JI/HOK/Fiš, na dobu tří let.

Podle § 3a odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví zjistí-li osoby uvedené v § 3 odst. 2, s výjimkou osob uvedených v § 3 odst. 2 písm. b), že nápravnými opatřeními není možné dodržení ukazatelů s nejvyšší mezní hodnotou, s výjimkou mikrobiologických ukazatelů, dosáhnout postupem podle § 3 odst. 4 věty třetí, nebo v případě, že povolení již vydáno bylo, ale doba nedodržení hygienického limitu přesáhla 30 dnů během posledních 12 měsíců, může požádat příslušný orgán ochrany veřejného zdraví o určení mírnějšího hygienického limitu, než stanoví prováděcí právní předpis. Orgán ochrany veřejného zdraví může na časově omezenou dobu určit mírnější hygienický limit ukazatelů s nejvyšší mezní hodnotou, s výjimkou mikrobiologických ukazatelů, jestliže používání vody takové jakosti po stanovenou dobu nepovede k ohrožení lidského zdraví a pitnou vodu není možné zabezpečit jiným přiměřeným způsobem. Určení mírnějšího hygienického limitu omezí příslušný orgán ochrany veřejného zdraví na dobu co nejkratší, která nesmí přesáhnout dobu 3 let. Na žádost osoby uvedené ve větě první může být tato doba prodloužena, nejdéle však na další 3 roky. Orgán ochrany veřejného zdraví může mírnější hygienický limit ukazatelů s nejvyšší mezní hodnotou stanovit pouze v případě, pokud se jedná o

- a) nový zdroj pro odběr pitné vody nebo vody vyžadující úpravu na vodu pitnou; za nový zdroj pro odběr pitné vody nebo vody vyžadující úpravu na vodu pitnou podle tohoto odstavce se považuje zdroj, který začal být využíván po 12. lednu 2023,
- b) nově zjištěný zdroj znečištění nebo o nově sledované ukazatele; za nově zjištěný zdroj znečištění podle tohoto odstavce se považuje zdroj znečištění identifikovaný po 12. lednu 2023, nebo
- c) nepředvídatelnou a výjimečnou situaci při odběru vody ze stávajícího zdroje, včetně mimořádného dopadu přírodních vlivů, která by mohla vést k dočasnému omezenému překročení hodnot ukazatelů;

v mimořádných případech, kdy navržená nápravná opatření nezbytná pro dosažení hygienického limitu ukazatele s nejvyšší mezní hodnotou stanoveného prováděcím právním předpisem vyžadují delší časové

období, může být na žádost osoby uvedené ve větě první doba určení hygienického limitu prodloužena nejdéle o 3 roky, a to pouze v případě, že se jedná o mírnější hygienický limit stanovený podle písmene a) nebo b).

Podle § 3a odst. 5 zákona o ochraně veřejného zdraví žádost podle odstavce 1 musí obsahovat náležitosti uvedené v odstavci 6 písm. a) až e) a hodnocení zdravotních rizik podle § 2 odst. 4.

Podle § 3a odst. 6 zákona o ochraně veřejného zdraví příslušný orgán ochrany veřejného zdraví v určení mírnějšího hygienického limitu a jeho prodloužení podle odstavce 1 stanoví:

- a) ukazatel, kterého se povolení týká, výsledky kontrol jakosti pitné vody předchozího období, maximální povolenou hodnotu tohoto ukazatele a dobu, na kterou se určuje mírnější hygienický limit,
- b) zeměpisnou oblast, množství dodávané vody za den, rozsah zasaženého obyvatelstva a informaci o tom, zda se povolení týká i podniků v oboru výroby a oběhu potravin,
- c) schéma kontroly jakosti pitné vody, podle potřeby se zvýšenou četností,
- d) souhrn plánu nezbytných nápravných opatření včetně časového rozvrhu prací, odhadu nákladů a zajištění revizí,
- e) odůvodnění.

Podle bodu 1. čl. II (Přechodná ustanovení) zákona č. 167/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „zákon č. 167/2023 Sb.“), povolení o určení mírnějšího hygienického limitu udělené podle § 3a odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, které bylo platné ke dni 12. ledna 2023, zůstává v platnosti do doby uvedené v tomto povolení. Toto povolení lze postupem podle § 3a odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, prodloužit pouze, pokud se jedná o první prodloužení tohoto povolení.

Důvodem žádosti o prodloužení mírnějšího hygienického limitu je, že předmětná látka se v daném vodovodu vyskytuje v nadlimitním množství a vodu nelze zabezpečit jiným způsobem. Provozovatel vodovodu pro veřejnou potřebu doložil hodnocení zdravotních rizik „Vodovod Olšany - Hodnocení zdravotních rizik pesticidních látek z pitné vody“ zpracované v květnu 2024 autorizovanou osobou MUDr. Bohumilem Havlem, Větrná 9, 568 02 Svitavy.

První rozhodnutí KHS kraje Vysočina o stanovení mírnějšího hygienického limitu v pitné vodě pro ukazatel dusičnanů bylo vydáno před novelou zákona o ochraně veřejného zdraví, která byla účinná od 1. 7. 2023 (novela provedena zákonem č. 167/2023 Sb.).

Dle stanoviska Ministerstva zdravotnictví ze dne 22. 4. 2024, č.j. MZDR 11564/2024-2/OVZ, s přihlédnutím k přechodnému ustanovení č. 1 zavedenému zákonem č. 167/2023 Sb. (*Povolení o určení mírnějšího hygienického limitu udělené podle § 3a odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, které bylo platné ke dni 12. ledna 2023, zůstává v platnosti do doby uvedené v tomto povolení. Toto povolení lze postupem podle § 3a odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, prodloužit pouze, pokud se jedná o první prodloužení tohoto povolení.*). Rozhodnutí, resp. určení mírnějšího hygienického limitu, zůstává po stanovenou dobu v platnosti. Rozhodnutí lze prodloužit, a to konkrétně dle postupu uvedeném v § 3a odst. 1 o ochraně veřejného zdraví. Dle uvedeného stanoviska Ministerstva zdravotnictví lze na situaci aplikovat konkrétně ustanovení uvádějící nově zjištěný zdroj znečištění v § 3a odst. 1 písm. b) zákona o ochraně veřejného zdraví.

Dle sdělení provozovatele je jímácím územím surové vody převážně hospodářský les. Studna, ze které je voda jímána, je poměrně mělká (5,3 m). V druhé polovině roku 2020 došlo k výraznému zvýšení obsahu dusičnanů ve zdroji z důvodu proběhlé kůrovcové kalamity. Ke kontaminaci podzemní vody dusičnanů došlo v souvislosti s mikrobiálním rozkladem rostlinných zbytků a souvisejícími nitrifikačními procesy. V listopadu 2020 byl zdroj odstaven a voda byla dovážena cisternou. Vzhledem k ekonomické a provozní náročnosti tohoto postupu a ke skutečnosti, že nedošlo k zlepšení situace,

provozovatel požádal o stanovení mírnějšího hygienického limitu pro daný ukazatel a ukazatel byl mapován se zvýšenou četností. Provozovatel předpokládal, že po dobu trvání MHL budou zahájeny práce na instalaci úpravny vody na snížení nadlimitního obsahu dusičnanů. Z důvodu ekonomické a procesní náročnosti tohoto procesu se provozovateli nepodařilo dodržet termín realizace nápravného opatření, a proto požádal o prodloužení mírnějšího hygienického limitu tohoto ukazatele.

Na základě výše uvedeného KHS kraje Vysočina dospěla k závěru, že v uvedeném případě se jedná o první prodloužení povolení mírnějšího hygienického limitu (ve smyslu výše uvedeného přechodného ustanovení zákona č. 167/2023 Sb.) nově zjištěného zdroje znečištění ve smyslu § 3a odst. 1 písm. b) zákona o ochraně veřejného zdraví.

Dusičnany samy o sobě vykazují nízkou toxicitu a vesměs nevykazují genotoxické účinky. Nepříznivé účinky jsou dány hlavně jejich redukcí na dusitany a následnou tvorbou methemoglobinu (modrá nemoc kojenců). Z pohledu akutního toxického poškození zdraví methemoglobinem je nejcitlivější skupinou populace kojenců do 3 – 4 měsíců věku, kteří jsou ohroženi při přípravě kojenecké stravy z vody s obsahem nadlimitní koncentrace dusičnanů. Příčinou je vyšší příjem tekutin na jednotku tělesné hmotnosti oproti dospělým, vyšší pH v žaludku, snížená schopnost enzymaticky zpětně redukovat methemoglobin na hemoglobin. Dusitany též mohou reagovat v žaludku s některými látkami s potravy na N-nitrososloučeniny, které jsou karcinogenní.

Z provedeného hodnocení zdravotních rizik zvýšeného obsahu dusičnanů v pitné vodě z vodovodu pro veřejnou potřebu Olšany, provedeného v souladu s autorizačním návodem SZÚ AN 16/04 a zohledňujícího současné poznatky o nebezpečnosti expozice dusičnanů z pitné vody vyplývá, že při zvýšeném obsahu dusičnanů v dodávané vodě do maximální koncentrace 75 mg/l nelze vyloučit riziko nepříznivých účinků dusičnanů u kojenců, malých dětí ve věku do 5 let a těhotných žen.

Při dokladované průměrné dlouhodobé koncentrace dusičnanů do 60 mg/l se však reálné riziko u dětí týká věkové skupiny do 3 let.

Podmínkou určení mírnějšího limitu obsahu dusičnanů do maximální koncentrace 75 mg/l je proto zajištění informovanosti zásobovaných obyvatel o nevhodnosti používání vodovodní vody k přípravě kojenecké stravy a o doporučení k omezení spotřeby vody u těhotných žen a u dětí ve věku do 3 let. Toto hodnocení zdravotních rizik vychází ze stavu současných znalostí nebezpečnosti dusičnanů v pitné vodě, které nejsou úplné. Při hodnocení a formulaci závěrů byl proto použit konzervativní přístup s principem předběžné opatrnosti.

Souhrn plánu nezbytných nápravných opatření včetně časového rozvrhu prací: Ve spolupráci s vlastníkem – Svazem vodovodů a kanalizací Jihlavsko, se připravuje doplnění technologie o sklolaminátový tlakový filtr s náplní pro odstranění dusičnanů z pitné vody. Termín realizace nápravných opatření se předpokládá do tří let.

V souladu s § 3a odst. 7 zákona o ochraně veřejného zdraví provozovatel veřejného vodovodu Olšany je povinen neprodleně v přiměřeném rozsahu informovat o určení mírnějšího hygienického limitu a jeho podmínkách odběratele a další osoby v obdobném postavení, kterých se opatření týká. Pokud z těchto opatření nebo rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví plyne pro některé skupiny obyvatelstva možné ohrožení zdraví, je provozovatel veřejného vodovodu Olšany povinen do informace zahrnout i postup k ochraně zdraví. Dále je provozovatel veřejného vodovodu Olšany povinen neprodleně zajistit zásobování pitnou vodou pro odběratele vyloučené nebo omezené v zásobování vodou.

V souladu s § 3a odst. 8 zákona o ochraně veřejného zdraví, jsou osoby uvedené v § 3 odst. 2, s výjimkou osob uvedených v § 3 odst. 2 písm. a) a b), povinny zajistit, aby byly na jejich internetových stránkách nebo způsobem v místě obvyklým veřejně přístupné aktuální informace o

- a) jakosti dodávané pitné vody a chemických látkách a chemických směsích použitých k úpravě této vody,
- b) tom, zda bylo zpracováno posouzení a řízení rizik podle § 3c odst. 1 písm. f) a v jakém roce, a
- c) tom, zda byla v rámci posouzení a řízení rizik podle § 3c odst. 1 písm. f) zjištěna nepřijatelná rizika a přijata příslušná nápravná opatření.

Dle § 99 zákona o ochraně veřejného zdraví vedle ustanovení, která upravují oprávnění orgánu ochrany veřejného zdraví stanovit rozhodnutím nebo opatřením i podmínky, může orgán ochrany veřejného zdraví vázat na podmínky rozhodnutí podle mimo jiné § 3a odst. 1. Výše uvedené podmínky byly stanoveny v souladu s § 99 zákona o ochraně veřejného zdraví, tyto podmínky jsou nezbytné k zajištění ochrany zdraví osob.

Z výše uvedeného vyplývá, že byly splněny zákonné podmínky pro prodloužení určení mírnějšího hygienického limitu, tj. postup § 3a odst. 1 písm. b) zákona o ochraně veřejného zdraví ve spojení s bodem 1. čl. II (Přechodná ustanovení) zákona č. 167/2023 Sb., používání pitné vody s mírnějším hygienickým limitem po stanovenou dobu a za stanovených podmínek nepovede k ohrožení lidského zdraví a pitnou vodu nelze zabezpečit jiným přiměřeným způsobem. Z uvedených důvodů KHS kraje Vysočina rozhodla tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Dle ustanovení § 81 a § 83 správního řádu lze proti tomuto rozhodnutí podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení k Ministerstvu zdravotnictví ČR podáním učiněným u Krajské hygienické stanice kraje Vysočina se sídlem v Jihlavě.

Ing. Karel Smejkal
vedoucí oddělení
hygieny obecné a komunální Jihlava

podepsáno elektronicky

Rozdělovník

Obdrží (do datové schránky):

VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s., se sídlem Soběšická 820/156, 638 00 Brno, divize Jihlava, Žižkova 93, IČO 49455842

Na vědomí (do datové schránky):

Ministerstvo zdravotnictví ČR, Palackého náměstí 4, 128 01 Praha 2

Městský úřad Telč, odbor stavební úřad a životního prostředí, Na Sádkách 453, 588 56 Telč, IČO 00286745

Městský úřad Telč, odbor rozvoje a územního plánování, nám. Zachariáše z Hradce 10, 588 56 Telč, IČO 00286745